CZU: 343.238:340.5 **DOI: 10.5281/zenodo.7362889**

CONCURSUL DE INFRACȚIUNI: CONCEPT, TRĂSĂTURI

PRISACARI Vadim,

lector universitar, Academia de Studii Economice din Moldova,
doctorand, Doctorale în Drept, Ştiinţe Politice şi Administrative al Consorţiului instituţiilor de învăţământ ASEM-USPEE „Constantin Stere”
ORCID: 0000-0001-5414-6943

In the present study is analyzed multiple offences – form of the plurality of offences. The multiple offences is defined, including from a comparative perspective. The features inherent of such form of criminal plurality are identified. It is concluded that, according to the criminal regulations in force, multiple offences may consist of heterogeneous, homogeneous or even identical crimes. It is pointed out that the absence of a final criminal conviction for at least two of the offenses committed is the essence of the multiple offences. Also, another feature of the multiple offences is highlighted – the possibility of prosecuting for at least two of the crimes committed.

Keywords: multiple offences, characteristics, concept, final conviction, prescription, foreign legislation.

Definiţia concursului de infracţiuni este dată la alin.(1) art.33 CP RM: „Se consideră concurs de infracţiuni săvârşirea de către o persoană a două sau mai multor infracţiuni dacă persoana nu a fost condamnată definitiv pentru vreuna din ele şi dacă nu a expirat termenul de prescripţie de tragere la răspundere penală, cu excepţia cazurilor când săvârşirea a două sau mai multor infracţiuni este prevăzută în articolele părţii speciale a codului penal în calitate de circumstanţă care agravează pedeapsa [1]”.

În plan comparat întâlnim următoarele definiţii ale concursului de infracţiuni: „există concurs de infracţiuni atunci când o infracţiune este comisă de o persoană înainte ca aceasta să fi fost condamnată definitiv pentru o altă infracţiune [2]” (art.132-2 din Codul penal al Franţei); „concursul de infracţiuni este constituit dintr-o faptă sau mai multe fapte comise de o singură persoană, care corespunde elementelor constitutive a două sau mai multor infracţiuni, dacă persoana respectivă nu a fost urmărită penal pentru oricare dintre aceste fapte şi dacă nu s-a împlinit termenul de prescripţie în ceea ce priveşte angajarea răspunderii penale [3]” (secţiunea 26 din Codul penal al Letoniei); „mai multe infracţiuni săvârşite de una şi aceiaşi persoană faţă de care nu au fost emise sentinţe definitive, formează concurs de infracţiuni [4]” (art.45 din Codul penal al Japoniei); „concurs de infracţiuni presupune săvârşirea a două

sau mai multor infracţiuni prevăzute de articole diferite sau de alineate diferite ale unuia şi aceluiaşi articol, făptuitorul nefiind condamnat nici pentru una din ele [5]” (art.16 din Codul penal al Georgiei); „concurs de infracţiuni este recunoscut faptul săvârşirii de către o persoană a două sau mai multor infracţiuni [6]” (art.21 din Codul penal al Kîrgîzstanului).

Doctrina defineşte astfel concursul de infracţiuni: „săvârşirea a două sau mai multor infracţiuni pentru nici una dintre care făptuitorul nu a fost condamnat [7, p.144]”; „săvârşirea de către o persoană, prin intermediul unei fapte sau mai multor fapte, a cel puţin două infracţiuni, făptuitorul nefiind condamnat definitiv nici pentru una din ele [8, p.51]”; „formă a pluralităţii de infracţiuni, constând în două sau mai multe infracţiuni, săvârşite de aceeaşi persoană, însă înainte de a fi condamnată definitiv pentru vreuna dintre ele [9, p.521]”.

Din definiţiile propuse pot fi desprinse mai multe trăsături caracteristice concursului de infracţiuni.

Iu.E. Tarasova relevă două caracteristici de bază ale concursului de infracţiuni: „săvârşirea a două sau mai multor infracţiuni (trăsătura cantitativă) şi, pentru cel puţin două infracţiuni comise lipsesc piedici procesuale întru intentarea procesului penal (trăsătura calitativă) [10, p.183]”. Autorii români C.Bulai şi B.N. Bulai menţionează: „O pluralitate de infracţiuni, caracterizată prin conexitate *in personam* şi inexistenţa unei condamnări definitive pentru vreuna dintre infracţiunile care o compun, aceasta caracterizează, în esenţă, concursul de infracţiuni [9, p.521]”. N.Giurgiu stabileşte următoarele condiţii (particularităţi) ale concursului de infracţiuni: „a) săvârşirea a două sau mai multor infracţiuni, oricare ar fi natura sau gravitatea lor; b) infracţiunile să fie săvârşite de una şi aceeaşi persoană; c) infracţiunile să fi fost săvârşite înainte de condamnarea definitivă a făptuitorului pentru vreuna din ele; d) infracţiunile săvârşite sau cel puţin două dintre ele să poată fi supuse judecăţii [11, p.327-329]”. I.Agaev evidenţiază extrem de detaliat trăsăturile concursului de infracţiuni: a) săvârşirea a două sau mai multor infracţiuni; b) fiecare dintre infracţiunile săvârşite, ce intră în concurs, conţin semnele unei componenţe de infracţiune diferite; c) infracţiunile sunt săvârşite până la condamnarea persoanei pentru aceste fapte; d) în concurs pot intra atât infracţiunile săvârşite în timp diferit, cât şi cele săvârşite în acelaşi timp; e) în concurs pot intra doar infracţiuni eterogene; f) pentru calificarea concursului de infracţiuni este necesar ca una dintre faptele penale comise, potrivit legii, să nu formeze semnul unei alte infracţiuni; f) concursul de infracţiuni lipseşte dacă în privinţa uneia dintre cele două infracţiuni

săvârşite există o împrejurare ce exclude consecinţele juridico-penale [12, p.6].

După autorul rus V.P. Malkov concursului de infracţiuni îi sunt caracteristice următoarele: „1) săvârşirea de către o persoană a două infracţiuni; 2) aceste infracţiuni, din perspectiva semnelor constitutive, formează componenţe de infracţiune diferite (*i.e.* sunt prevăzute de articole diferite sau de alineate diferite ale articolelor Codului penal, fiecare având o sancţiune distinctă); 3) lipseşte faptul condamnării persoanei pentru săvârşirea acestor infracţiuni; 4) pentru fiecare dintre infracţiunile săvârşite sunt păstrate consecinţe juridice [13, p.42]”.

Remarcăm că, în concepţia lui I.Agaev concurs pot forma doar infracţiunile eterogene. O.V. Us [14, p.263] sugerează că în concurs pot intra atât infracţiunile eterogene, cât şi cele omogene.

Un punct diferit are autoarea L.F. Enikeeva, în opinia căreia „în cazul concursului infracţiunile pot fi eterogene, omogene sau identice [15, p.91-96]”. Şi L.Iu. Larina susţine că „în concurs pot intra nu doar infracţiuni eterogene şi omogene, ci şi cele identice [8, p.48]”.

Cea din urmă accepţiune este fezabilă cadrului legislativ moldav. Legiuitorul nu face distincţie între infracţiunile ce pot forma un concurs. Până la modificarea Codului penal prin Legea Republicii pentru modificarea şi completarea Codului penal al Republicii Moldova, nr.277 din 18.12.2008 [16] în concurs intrau doar infracţiunile prevăzute la diferite articole sau la diferite alineate ale aceluiaşi articol (*i.e.* doar infracţiunile eterogene şi cele omogene).

Odată cu abrogarea art.31 CP RM (ce definea infracţiunea repetată) a fost modificată şi dispoziţia alin.(1) art.33 CP RM. Actuala redacţie a acestei norme nu exclude concursul între infracţiuni identice. De aceea, este desuetă (neconformă cadrului legal actual) accepţiunea lui A.Borodac: „Pentru concursul de infracţiuni este necesar ca infracţiunile comise să fie specificate, de regulă, în diferite articole din Partea specială, iar în anumite cazuri, în diverse alineate ale unui singur articol [17, p.223]”. Pe aceeaşi poziţie se află V.Grosu susţinând că una dintre condiţiile concursului de infracţiuni constă în „săvârşirea de către o persoană a două sau a mai multor infracţiuni omogene sau eterogene [18, p.316]”. Un punct de vedere similar este enunţat de I.Macari [19, p.194] şi C.Gurschi [20, p.65]. Nu negăm importanţa acestor aserţiuni doctrinare. Observăm însă, că acestea sunt conforme vechiului cadru legal.

În condiţiile renunţării de către legiuitorul leton la instituţia repetării infracţiunii A.Persidskis afirmă, într-un mod extrem de tranşant: „După excluderea infracţiunii unice repetate din dreptul penal, concursul real se

constituie şi din infracţiuni identice, săvârşite de persoane în mod repetat, pentru care este prevăzută răspunderea penală în aceeaşi secţiune a legii penale (*a se citi*– aceeaşi normă – *n.a.*), cu condiţia ca acestea să nu fie unite de intenţia comună a făptuitorului [21, p.26]”.

Practica judiciară susţine teza concursului (real) între infracţiuni identice. Ilustrativă este următoarea speţă: „*M.S., la 16 ianuarie 2021, ora 13 și 00 min, acționând cu intenție directă, urmărind scopul sustragerii pe ascuns a bunurilor altei persoane, prezentându-se ca angajat al SA „MoldovaGaz”, prin acces liber a pătruns în ap.54 de pe adresa V. de unde pe ascuns, a sustras mijloace băneşti în sumă de 6.554 lei, cauzându-i părții vătămate G.A. un prejudiciu material considerabil. Tot el, la 09 februarie 2021, ora 13 și 30 min, acționând cu intenție directă, urmărind scopul sustragerii pe ascuns a bunurilor altei persoane, prezentându-se ca angajat al SA „MoldovaGaz”, prin acces liber a pătruns în ap.54 de pe adresa V. de unde pe ascuns, a sustras mijloace băneşti în sumă de 5.200 lei, cauzându-i părții vătămate un prejudiciu material în proporții considerabile* [22]”. Menționăm că acțiunile inculpatului au fost încadrate potrivit regulilor concursului de infracțiuni.

Accentuăm că concursul compus din infracţiuni identice trebuie deosebit de infracţiunea unică prelungită. Amintim că numărul intenţiilor manifestate de făptuitor este criteriul determinant în disocierea infracţiunii prelungite de concursul de infracţiuni. Are dreptate S.Brînza când menţionează: „Nu poate exista un concurs de infracţiuni, când infracţiunea are la bază o singură intenţie [23, p.3]”; „determinantă este stabilirea lipsei sau existenţei intenţiei infracţionale unice, pentru a se stabili dacă cele săvârşite formează infracţiunea unică prelungită sau concursul de infracţiuni [24, p.98]”. La rândul său, T.I. Sozanskii susţine: „La delimitarea infracţiunii prelungite de concursul real de infracţiuni este necesar de stabilit dacă făptuitorul a avut o singură intenţie sau mai multe [25, p.10]”.

Corespunzător, atunci când sunt mai multe intenţii cele comise formează un concurs de infracţiuni. În speţa reprodusă mai sus, pornind de la numărul intenţiilor manifestate de inculpat, instanţa a apreciat cele comise ca fiind un concurs de infracţiuni, dar nu o singură infracţiune (în formă prelungită).

De asemenea concursul de infracţiuni urmează a fi deosebit de infracţiunea unică repetată. Autorul uzbec B.B. Matliubov remarcă că „după formula de calificare, repetarea infracţiunilor identice aminteşte de concursul real de infracţiuni [26, p.12]”. Aşadar, din perspectivă obiectivă şi subiectivă concursul de infracţiuni se aseamănă cu infracţiunea repetată. În ambele situaţii, sunt

comise mai multe infracţiuni. În ambele situaţii, făptuitorul acţionează cu intenţii diferite. Totuşi, infracţiunea repetată urmează a fi încadrată în conformitate cu o singură normă incriminatorie, întrucât constituie o varietate a infracţiunii unice legale. Concursul de infracţiuni însă, necesită încadrare în conformitate cu mai multe norme.

Supra am notat că o infracţiune devine repetată doar atunci când legiuitorul indică acest fapt în textul normei. În acest sens, R.Cojocaru susţine: „Nu va putea fi reţinut concursul omogen de infracţiuni cu calificări identice, constituit din infracţiuni ce cad sub incidenţa aceleiaşi norme penale, dacă săvârşirea a două sau mai multor infracţiuni este prevăzută în articolele părţii speciale a codului penal în calitate de circumstanţă care agravează pedeapsa [27, p.19]”. Analogic I.Cotorobai menţionează: „Nu constituie un concurs real de infracţiuni două sau mai multe componenţe de infracţiuni identice, chiar săvârşite prin acţiuni de sine stătătoare, succesiv la un interval de timp. Dacă pentru comiterea acestora legiuitorul prevede repetarea lor într-o singură agravantă, atunci aşa acţiuni se califică numai în baza ei [28, p.40]”.

Forma repetată a infracţiunii este prezentă ori de câte ori sunt respectate condiţiile cerute de dispoziţia normei în care este cuprinsă infracţiunea repetată. În caz contrar, cele săvârşite vor forma un concurs de infracţiuni. De exemplu, va exista un concurs, ci nu o infracţiune unică repetată atunci când sunt comise două infracţiuni de viol în formă agravată. În opoziţie, vom fi în faţa unei infracţiuni unice repetate dacă cele două fapte de viol sunt prevăzute la alin.(1) art.171 CP RM. Mai mult, aşa cum susţine V.Stati şi Gh.Reniţă: „Nu putem vorbi despre concurs de infracţiuni nici măcar în cazul în care un viol neagravat (alin.(1) art.171 CP RM) este succedat de două sau mai multe violuri neagravate. O astfel de interpretare extensivă defavorabilă nu rezultă din alin.(1) art. 33 CP RM. Or, în această normă se vorbeşte despre „săvârşirea de către o persoană a două sau mai multor infracţiuni”. *Per a contrario*, despre „săvârşirea de către o persoană a două sau mai multor infracţiuni” trebuie să vorbim şi în cazul excepţiei de la regula stabilită în alin.(1) art.33 CP RM [29, p.104]”.

În acelaşi context, în teoria dreptului penal se arată că pentru a fi în faţa unui concurs de infracţiuni nu contează gravitatea infracţiunilor săvârşite [9, p.521]. V.I. Pinciuc relevă că „concursul poate fi format din infracţiuni comise cu aceeaşi formă de vinovăţie (doar intenţionat sau doar din imprudenţă) ori din infracţiuni săvârşite cu forme de vinovăţie diferită [30, p.13]”.

Se mai menţionează în doctrină: „Infracţiunile ce alcătuiesc concursul pot fi materializate atât prin forme tipice ale activităţii infracţionale (infracţiune

consumată), cât şi atipice (pregătire sau tentativă de infracţiune). Sub acest aspect nu are relevanţă dacă la săvârşirea infracţiunilor făptuitorul a avut aceeaşi calitate sau a avut calităţi diferite (autor, organizator, instigator sau complice) [27, p.16]”.

Este adevărat că una şi aceeaşi persoană poate avea roluri diferite în cazul infracţiunilor ce formează un concurs. În unele cazuri, o infracţiune poate fi comisă în participaţie, iar în altele – în lipsa unei participaţii penale. Relevant este ca una şi aceeaşi persoană să comită (nemijlocit sau mijlocit, de sine stătător sau împreună cu alte persoane) cel puţin două infracţiuni. Pe bună dreptate O.V. Rastoropova susţine: „Infracţiunile ce formează un concurs au un element comun – subiectul infracţiunii, fiind unul şi acelaşi [7, p.143]”.

În altă privinţă, remarcăm că în definiţia legală a concursului de infracţiuni, specificată la alin.(1) art.33 CP RM, sunt consfinţite alte două particularităţi: a) inexistenţa unei condamnări pentru vreuna dintre infracţiunile săvârşite; b) neexpirarea termenului de prescripţie de tragere la răspundere penală pentru vreuna dintre infracţiunile săvârşite.

Trăsătura privind inexistenţa unei condamnări pentru vreuna dintre infracţiunile săvârşite o regăsim consacrată şi în legislaţia penală a altor state (de exemplu, în Codul penal al Federaţiei Ruse [31], al Republicii Belarus [32], al Georgiei [5], al Armeniei [33], al Ucrainei [34], al Republicii Azerbaidjan [35], al Turkmenistanului [36], al Kazahstanului [37] etc.). În contextul acestei condiţii N.Giurgiu menţionează: „nu se pot constitui în forma concursului de infracţiuni decât acele fapte penale săvârşite de aceeaşi persoană, care au fost realizate mai înainte de intervenirea condamnării definitive a făptuitorului pentru vreuna din ele. În cazul în care făptuitorul a comis mai multe fapte penale, fiind descoperit, judecat şi condamnat definitiv numai pentru una sau unele din acele fapte, vor rămâne în perimetrul concursului de infracţiuni numai acelea pentru care nu a survenit încă vreo condamnare definitivă [11, p.328]”.

Considerăm inerentă această trăsătură pentru instituţia concursului de infracţiuni. În baza acesteia concursul de infracţiuni este deosebit de recidiva infracţională (cealaltă formă a pluralităţii de infracţiuni). De aceea este imperios ca această trăsătură să fie menţionată expres în definiţia legală a concursului de infracţiuni.

R.Cojocaru menţionează: „Pentru existenţa concursului de infracţiuni este necesar ca faptele concurente să fie săvârşite până la momentul rămânerii definitive a hotărârii de condamnare pentru vreuna din ele, chiar dacă descoperirea lor ar fi ulterioară acestei date (sublinierea ne aparţine – *n.a.*) [27,

p.17]”. Într-adevăr, aşa cum reiese din conţinutul prevederii de la alin.(4) art.84 CP RM condiţia sus-indicată este prezentă şi atunci când făptuitorul comite două infracţiuni una dintre care este descoperită ulterior condamnării pentru săvârşirea celeilalte.

În ceea ce priveşte condiţia/trăsătura privind neexpirarea termenului de prescripţie de tragere la răspundere penală pentru vreuna dintre infracţiunile săvârşite constatăm că întrunirea sau lipsa acesteia trebuie determinată pornind de la prevederile art.60 CP RM. De exemplu, concursul de infracţiuni lipseşte în situaţia în care făptuitorul săvârşeşte o infracţiune uşoară şi una gravă dacă din momentul săvârşirii primei infracţiuni până la condamnarea definitivă pentru aceasta au expirat cel puţin doi ani.

În alt registru, L.F. Enikeeva relevă o altă trăsătură a concursului de infracţiuni: „lipsa unor împrejurări ce ar exclude consecinţe juridico-penale pentru infracţiunile săvârşite [15, p.91-96]”. În acelaşi făgaş, R.Cojocaru susţine: „Infracţiunile sau cel puţin două dintre ele să fie susceptibile de condamnare. În legătură cu condiţia examinată, existenţa concursului de infracţiuni este condiţionată de susceptibilitatea infracţiunilor concurente de a-şi păstra caracterul infracţional şi posibilitatea tragerii la răspunderea penală a făptuitorului [27, p.17]”. După alţi autori, „în cazul concursului, infracţiunile săvârşite sau cel puţin două dintre ele trebuie să poată fi supuse judecăţii, adică să aibă şi să-şi păstreze caracterul infracţional şi să poată atrage răspunderea penală a făptuitorului [9, p.522]”. Trăsătura enunţată este evidenţiată şi de alţi autori [14, p.264].

Constatăm că trăsătura constând în lipsa unor împrejurări ce ar exclude consecinţe juridico-penale (*i.e.* posibilitatea de a trage la răspundere penală pentru infracţiunile comise) nu este prevăzută expres în dispoziţia alin.(1) art.33 CP RM (cu excepţia situaţiei privind neexpirarea termenului de prescripţie de tragere la răspundere penală). Totuşi, această particularitate decurge, implicit, din dispoziţia altor norme (atât de drept material, cât şi de drept procesual). De exemplu, lipseşte concursul de infracţiuni în situaţia în care pentru una dintre infracţiunile comise este înlăturată răspunderea penală în rezultatul intervenirii unui act de amnistie. Acelaşi lucru îl putem afirma în cazul în care pentru una dintre cele două infracţiuni comise lipseşte plângerea părţii vătămate – element necesar în vederea pornirii urmăririi penale.

În concluzie, concursul de infracţiuni nu este incident în ipotezele în care apar diverse împrejurări ce fac imposibilă tragerea la răspundere penală a făptuitorului pentru cel puţin una dintre cele două infracţiuni săvârşite.

În legislaţia unor state străine trăsătură sus-numită este reglementată expres în definiţia concursului de infracţiuni. De exemplu, conform alin.(1) art.33 din Codul penal al Ucrainei „la aprecierea existenţei unui concurs nu se va ţine cont de infracţiunile pentru săvârşirea cărora făptuitorul a fost liberat de răspundere penală, în baza temeiurilor stabilite de lege [34]”. Conform art.33 din Codul penal al Uzbekistanului „este considerat concurs de infracţiuni săvârşirea mai multor infracţiuni […], pentru nici una din care făptuitorul nu a fost condamnat, şi pentru care acesta poate fi condamnat (sublinierea ne aparţine – *n.a.*) [38]”. Potrivit art.17 din Codul penal al Azerbaidjanului „Concurs de infracţiuni formează săvârşirea a două sau mai multor infracţiuni […] pentru nici una din care făptuitorul nu a fost condamnat sau liberat de răspundere penală în baza temeiurilor legale (sublinierea ne aparţine – *n.a.*) […] [35]”. Un model identic cu cel azer este specificat la art.13 din Codul penal al Kazahstanului [37]. La fel, conform alin.(4) secţiunea 26 din Codul penal al Letoniei „concursul de infracţiuni nu este constituit dintr-o infracţiune pentru comiterea căreia o persoană a fost scutită de răspundere penală [3]”.

Considerăm oportună inserarea acestei trăsături fundamentale în definiţia concursului de infracţiuni, consemnată la alin.(1) art.33 CP RM. Aceasta va permite practicienilor dreptului penal (în special, judecătorilor) să aprecieze corect prezenţa sau lipsa unui concurs de infracţiuni şi, în consecinţă, să aplice corect prevederile art.84 CP RM. Or, nu este exclus ca un cavsi-concurs de infracţiuni să fie apreciat eronat în calitate de concurs de infracţiuni veritabil (de exemplu, săvârşirea a două infracţiuni unde, pentru una dintre ele este înlăturată răspunderea penală în baza actului de amnistie). Pentru a înlătura eventualele neînţelegeri în procesul aprecierii celor comise drept concurs de infracţiuni considerăm binevenit un asemenea amendament. Pe cale de consecinţă, urmează a fi exclusă particularitatea vizând neexpirarea termenului de prescripţie de tragere la răspundere penală pentru infracţiunile comise. Aceasta deoarece, *in globo*, respectiva particularitate se cuprinde în trăsătura ce priveşte „posibilitatea de a trage la răspundere penală făptuitorul pentru infracţiunile comise”. În final, având în vedere aceste argumente, şi ţinând cont de bunele practici legislative (evocate mai sus), dar şi luând în calcul criticile din doctrină [39, p.291; 40, p.60-72; 41, p.23-28; 29, p.97-105; 42, p.161; 27, p.16; 43, p.33; 44, p.45; 45, p.50] aduse instituţiei repetării infracţiunii, propunem următoarea definiţie a concursului de infracţiuni: „*Se consideră concurs de infracţiuni săvârşirea de către o persoană a două sau mai multor infracţiuni dacă persoana nu a fost condamnată definitiv pentru vreuna dintre ele şi există*

posibilitatea de a trage la răspundere penală pentru cel puţin două din infracţiunile comise”.

În rezultatul investigaţiei efectuate în prezenta secţiune, avându-se în vedere cele supuse analizei, şi ţinând cont de tezele doctrinare şi legislative studiate formulăm următoarele caracteristici inerente instituţiei concursului de infracţiuni:

a) este format din mai multe infracţiuni (care pot fi comise printr-o singură acţiune (inacţiune) sau prin intermediul mai multor acţiuni (inacţiuni));

b) infracţiunile ce formează concursul de infracţiuni pot fi eterogene, omogene sau chiar identice;

c) infracţiunile sunt comise de una şi aceeaşi persoană (nemijlocit sau mijlocit, în prezenţa sau în lipsa unei participaţii penale);

d) lipsa unei condamnări penale definitive pentru cel puţin două dintre infracţiunile comise;

e) posibilitatea de a trage la răspundere penală pentru cel puţin două dintre infracţiunile săvârşite.

Referinţe:

1. Codul penal, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.128-129, republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.72-74.
2. Codul penal al Republicii Franceze. [Accesat: 04.03.2022] Disponibil: http://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Franta-RO.html
3. Codul penal al Republicii Letonia. [Accesat: 04.03.2022] Disponibil: http://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Letonia-RO.html
4. Уголовный кодекс Японии. [Accesat: 04.03.2022] Disponibil: https://constitutions.ru/?p=407
5. Уголовный кодекс Грузии. [Accesat: 04.03.2022] Disponibil: https://matsne.gov.ge/ru/document/view/16426?publication=229
6. Уголовный кодекс Кыргызской Республики. [Accesat: 04.03.2022] Disponibil: https://shailoo.gov.kg/media/anarbek/2018/01/27/22_jP701lJ.pdf
7. РАСТОРОПОВА, О.В. И вновь о множественности преступлений. În: Пробелы в российском законодательстве. 2017, №4, с. 143-145.
8. ЛАРИНА, Л.Ю. К вопросу о понятии совокупности преступлений и ее видах. În: Юридическая наука. 2011, №1, с. 48-51.
9. BULAI, C., BULAI, B.N. Manual de drept penal. Partea Generală. Bucureşti:

Universul Juridic, 2007. 678 p.
10. ТАРАСОВА, Ю.Е. Эволюция взглядов на понятие множественности преступлений в российской уголовно-правовой науке. În: Актуальные проблемы российского права. 2018, №7(92), с. 178-185.
11. GIURGIU, N. Legea penală şi infracţiunea (doctrină, legislaţie, practică judiciară). Iaşi: Gama, 1996. 448 p.
12. АГАЕВ, И.Б. Понятие совокупности преступлений. În: Уголовное право. 2003, №3, с. 4-6.
13. МАЛКОВ, В.П. Множественность преступлений: сущность, виды, правовое значение. Казань: Таглимат, 2006. 140 с.
14. УС, О.В. Теорія та практика кримінально-правової кваліфікації. Харків: Право, 2018. 368 с.
15. ЕНИКЕЕВА, Л.Ф. Дифференциация и индивидуализация наказания по совокупности преступлений / Диссертация на соискание ученой степени доктора юридических наук. Москва, 2006. 186 с.
16. Legea Republicii pentru modificarea şi completarea Codului penal al Republicii Moldova, nr.277 din 18.12.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.41-44.
17. BORODAC, A., GHERMAN, M. Calificarea infracţiunilor. Chişinău: Tipografia Centrală, 2006. 264 p.
18. GRAMA M., BOTNARU S., ŞAVGA, A. et al. Drept penal. Partea generală. Chişinău: Tipografia Centrală, 2012. 328 p.
19. MACARI, I. Dreptul penal al Republicii Moldova. Partea Generală. Chişinău: CE USM, 2002. 398 p.
20. BARBĂNEAGRĂ, A., BERLIBA, V., GURSCHI, C. et al. Codul penal comentat şi adnotat. Chişinău: Cartier, 2005. 656 p.
21. PERSIDSKIS, A. Noziedzīgu nodarījumukopība aggregation of criminal offences / Promocijas darba kopsavilkums synopsys of the doctoral thesis. Riga, 2018. 37 p.
22. Sentinţa Judecătoriei Chişinău, sediul Buiucani din 05 ianuarie 2022. Dosarul nr.1-1526/2021. [Accesat: 04.03.2022] Disponibil: https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/a582a1db-4617-4963-a91a-ae2d8cdd1cc6
23. BRÎNZA, S. Unele observaţii referitoare la Hotărârea Plenului Curţii Supreme de Justiţie nr.1 din 23.02.2015. În: Materialele Conferinţei ştiinţifice naţionale cu participare internaţională „Integrare prin cercetare şi inovare”, Ştiinţe juridice şi economice, (Chişinău, 10-11 noiembrie 2015), p. 3-5.
24. BRÎNZA, S. Unele aspecte ale aplicării în practică a răspunderii pentru sustragere. În: Revista ştiinţifică a USM „Studia Universitatis”, Seria „Ştiinţe

sociale”. 2008, nr.4(14), p. 96-107.
25. СОЗАНСЬКИЙ, Т.І. Кваліфікація сукупності злочинів / Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Львів, 2009. 23 с.
26. МАТЛЮБОВ, Б.Б. Совокупность преступлений: квалификация. Ташкент, 2008. 72 с.
27. COJOCARU, R. Trăsăturile definitorii şi formele concursului de infracţiuni potrivit Codului penal al Republicii Moldova. În: Analele ştiinţifice ale Academiei „Ştefan cel Mare”, Ştiinţe juridice. 2011, nr.XI(2), p. 15-20.
28. COTOROBAI, I. Modalităţile concursului de infracţiuni şi problematica aplicării pedepsei penale. În: Revista Procuraturii Republicii Moldova. 2020, nr.7, p. 35-47.
29. STATI, V., RENIȚĂ, GH. Dilema (ne)constituționalității dispoziției cu privire la repetarea violului. În: «Polish Science Journal». 2021, Issue 6(39), p. 97-105.
30. ПИНЧУК, В.И. Множественность преступлений. Учебное пособие. Санкт-Петербург, 1999. 33 с.
31. Уголовный кодекс Российской Федерации. [Accesat: 04.03.2022] Disponibil: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10699/
32. Уголовный кодекс Республики Беларусь. [Accesat: 04.03.2022] Disponibil: https://kodeksy-by.com/ugolovnyj_kodeks_rb.htm
33. Уголовный кодекс Республики Армении. [Accesat: 04.03.2022] Disponibil: http://www.parliament.am/legislation.php?ID=1349&lang=rus&sel=show
34. Уголовный кодекс Украины. [Accesat: 04.03.2022] Disponibil: https://meget.kiev.ua/kodeks/ugolovniy-kodeks/razdel-7/
35. Уголовный кодекс Азербайджанской Республики. [Accesat: 04.03.2022] Disponibil: http://continent-online.com/Document/?doc_id=30420353
36. Уголовный кодекс Туркменистана.[Accesat: 04.03.2022] Disponibil: http://continent-online.com/Document/?doc_id=31295286
37. Уголовный кодекс Республики Казахстан. [Accesat: 04.03.2022] Disponibil: HTTPS://ONLINE.ZAKON.KZ/DOCUMENT/?DOC_ID=31575252
38. Уголовный кодекс Республики Узбекистан. [Accesat: 04.03.2022] Disponibil: https://lex.uz/docs/111457
39. BOTNARU, S., ŞAVGA, A., GRAMA, M. et. al. Drept penal. Partea generală. Chişinău: Cartier, 2005. 624 p.
40. BRÎNZA, S., STATI, V. Considerente de natură politico-penală în vederea abolirii instituţiei de repetare a infracţiunii. În: Revista ştiinţifică a USM „Studia Universitatis”. 2007, nr.6, p. 60-72.
41. MARTIN, D., COPEȚCHI, S. Calificarea concursului de infracţiuni. Partea I. În: Revista Națională de Drept. 2015, nr.1, p. 25, pp. 23-28.

42. BRÎNZA, S., STATI, V., COPEȚCHI, S. Infracţiunile privind viaţa sexuală din perspectiva legii penale a Republicii Moldova: aspecte de lege ferenda. În: Polish Science Journal, 2020, Issue 3(24), p. 151-170.
43. BRÎNZA, S. Comentariul unor prevederi ale Hotărârii Plenului Curţii Supreme de Justiţie, nr.17 din 07.11.2005, „Despre practica judiciară în cauzele din categoria infracţiunilor privind viaţa sexuală”: circumstanţele agravante ale infracţiunilor prevăzute la art.171 şi la art.172 CP RM. În: Revista Institutului Naţional al Justiţiei. 2008, nr.3, p. 32-41.
44. BRÎNZA, S. Despre necesitatea adoptării unei noi hotărâri explicative a Plenului Curţii Supreme de Justiţie dedicate practicii judiciare în cauzele referitoare la infracţiunile privind viaţa sexuală (Partea I). În: Revista Institutului Naţional al Justiţiei. 2009, nr.4, p. 36-49.
45. MOSCALCIUC, I. Problema stabilirii elementelor circumstanţiale agravante ale infracţiunilor săvârşite în sfera consumului de produse şi servicii. În: Revista Naţională de Drept. 2007, nr.8, p. 49-54.